

TRO PÅ JESUS

(Kristian Lillö, Lundby församling)

Ingress:

Kristian, vad har du för vision?

Vad vill du som kyrkoherde i Lundby församling?

- Med vision menar säkert du som jag ”ett önskat framtida tillstånd, en målbild, som inte alltid behöver kunna mätas eller vara helt realistisk”. Min vision grundar sig i tron att Jesus är mitt ibland oss, för han har kommit hit!

Vi vet genom bibelforskning att sätten att beskriva Jesus har varierat redan från år 33, när allt började. Valet av hur människor sade när de tog kontakt med Jesus och vilka titlar som användes beror på referensramar, på olika filosofiska och socioekonomiska utgångspunkter. Olika religiösa traditioner styr också vilka Jesus-bilder som fått och får bärkraft. Titlarna hör samman med det som i varje tid och gruppering är det självklara och accepterade och efterlängtrade, d v s den egna världsbilden. Variation och mångfald är med andra ord norm från början. Det är därför vi också söker nya ord, och nu är det läge för hoppets ord! Vårt hopp är att tid och rum ska finnas kvar mycket länge till. Hoppet är att världen och skapelsen ska få vara platsen för Guds kärlek, som alltid verkligen stannar kvar. Inget mindre, nöjer jag mig med!

Några ord om bakgrunden för föredraget om Jesus:

Under perioden september 2014 till januari 2015 anordnas *Mötesplats teologiskt samtal* i Göteborgs stift. Till samtalen inbjuds stiftets kyrkoherdar och samtalen har anknytning till arbetet med församlingsinstruktionerna och sker under ledning av stiftsadjunkten Hans Almér. Samtalen som inleds med bön äger rum på Stiftskansliet klockan 13-15, fredagarna den 19/9, 17/10, 21/11 och 23/1. Varje samtal har ett Tro-tema och en inledare: Tro på Jesus (Kristian Lillö), Tro på motstånd (Marika Palmdahl), Tro som närvaro (Anders Stenbäck) och Tro i centrum (Cecilia Nyholm).

Tro på Jesus

Först ett varmt tack för förtroendet att inleda vårt samtal här idag fredagen den 19 september 2014 på Stiftskansliet. Litet högtidligt eftersom det är den första träffen i serien *Mötesplats teologiskt samtal*. För er som vill se struktur från början vill jag förutskicka att mitt introducerande föredrag har tre delar:

Del 1: Jesus är mitt ibland oss

Del 2 Församlingsinstruktionen

Del 3: Tro, hopp och kärlek

Del 1: Jesus är mitt ibland oss

- Herren är mitt ibland oss
- I hans namn vill vi be.

Även om formuleringarna kan skifta, och orden variera, så går denna hoppfulla övertygelse som en röd tråd genom såväl gamla som nya gudstjänstordningar i Svenska kyrkan.

Övertygelsen att Herren, alltså Jesus Kristus, eller för att uttrycka det mer exakt Jesus *som* Kristus, Människosonen, Guds son, är mitt ibland oss.

Jesus är mitt ibland oss – alltid. Jesus har kommit för att stanna. Aorist-formen på grekiska uttrycker att Jesus har kommit nära, för att han har varit på väg hit ett tag. Jesus lever här, mitt ibland oss. Det är kyrkans tro och ett hopp för världen.

När det gäller de litterära källorna om den historiske personen Jesus så finns det några olika grupper. Det finns judiska historieskrivare, romerska historieskrivare och sådana källor som skapats efter Jesu uppståndelse, i tron på Jesus. Bland alla de texter som har skrivits efter uppståndelsen intar de kanoniserade texterna en särställning, vilket dock inte ska tolkas som att andra, för att uttrycka det schablonmässigt, inomkyrkliga, synkretiska eller liknande texter på något sätt är oviktiga. De kanoniserade texterna är samlade i Nya testamentet och kan delas in i olika genrer.

Ett sådant sätt att dela upp texterna i Nya testamentet är att göra en åtskillnad mellan evangelier och brev. Vi har ofta användning av en sådan uppdelning när vi ska använda texter från bibeln. Avsikten styr varifrån vi hämtar en text, och till vad vi hänvisar. För att förmedla tro och trovärdighet kring det vi säger, kan vi hänvisa till evangelierna. Detta utbredda tillvägagångssätt har emellertid alltid påverkats av den historisk kritiska forskningen. Genom århundradena har synen på de olika evangeliernas inbördes tillförlitlighet och värderingen av det som har kommit att kallas för det synoptiska problemet, nämligen skiftat drastiskt. Uppskattningen av det fjärde evangeliet, Johannes evangelium, har också pendlat mellan high och low. För att förmedla tro brukar vi ändå oftast ta vår utgångspunkt i evangelierna *och i vår tro*. Brevtexterna som på olika sätt bär Paulus, Johannes och Petrus namn, uppfattas med detta sätt att dela upp skrifterna i Nya testamentet, som texter som har skrivits till församlingar, alltså människor som nåtts av budskapet om Jesus från Nasaret, och börjat tro.

Kort sagt: Evangelierna missionerar, och brevtexterna instruerar om tro och utövar tillsyn över trons liv i församlingarna.

Det här är en lättförståelig bild – och den dröjer sig envist kvar trots att vi vet att breven många gånger är äldre än evangelierna. Det spelar ingen roll att bilden dröjer sig kvar om vi är medvetna om i alla fall två sakförhållanden som förenar evangelierna och brevtexterna.

För det första: Innehållsligt förenas dessa textgrupper av tron på Jesus, även när titlarna förskjuts och ändras längs hela bredden från Messias, Människosonen, Jesus från Nasaret, Kristus, Guds helige, Ordet och Herren till Guds son.

För det andra: Redaktionsmässigt förenas evangelierna och brevtexterna av att de som texter bär tydliga spår av att de gång på gång har ändrats. Genom att studera de nytestamentliga texterna, varenda en av dem, kan vi därför upptäcka hur tron på Jesus har förändrats.

Forskningen kan visa hur texterna består av lager på lager av omtolkningar, tillrättalägganden, anpassningar till det som efterhand har hänt och till det som förväntats men ännu inte har inträffat.

Samma forskning är emellertid enig om att om ingen annan person i antiken finns det så många texter om som om Jesus; om ingen annan person i antiken finns det så många

geografiskt spridda och ändå relativt samstämmiga textuppgifter om som om Jesus. Den tidsmässiga närheten mellan Jesu liv och texternas ursprung är helt unik i världshistorien. Detta forskningsresultat kommer inte alltid kommer fram i läroböcker, skolundervisning, dagspressens ledarsidor, Public Service och allmän kunskapsdialog. Enligt mig bör det lyftas fram av intellektuella skäl, eftersom *religionsblindheten* också förvanskar historieskrivningen och därmed synen på historiens fortsatta väg, från nu och framåt. Dessutom kan sådana forskningsresultat om Jesu historicitet användas apologetiskt, med en början i konstaterandet att det finns fixpunkter som kan bli motvikter mot den relativism och det sönderbrytande av kontinuiteter som det postmoderna samhället basunerar ut som nödvändigheter, för att ibland okritiskt bekräfta sin egen självnöjdhet. Denna *bortvändhet*, eller *brunn av övergivenhet*, är vi många som har del i, och hoppas komma upp ur.

Sammanfattningsvis:

Jesus är mitt ibland oss, för han har kommit hit. Sätten att beskriva honom har varierat redan från början. Tilltal och titlar beror på referensramar, på filosofiska och socioekonomiska utgångspunkter. Olika religiösa traditioner styr också vilka Jesus-bilder som får bärkraft. Titlarna hör samman med det som i varje tid och gruppering är det självklara och accepterade, den egna världsbilden. Kort sagt: Språkstrukturer, maktstrukturer, föreställningar om vem och hur "den andre" är, kvinnligt och manligt gör också att sätten att tro och hoppas, och därmed att beskriva Jesus på, har varierat redan från början. Variation och mångfald är norm.

Tron på Jesus är tron att Jesus är mitt ibland oss, och att han har kommit för att stanna. Det är just denna tro som har förändrats.

Svaret på frågan varför breven och evangelierna överhuvudtaget blev nedskrivna (vi vet ju att de föregicks av ett muntligt traderande som hade hög kvalitet) är att tiden inte tog slut.

Svaret på frågan varför evangelierna sedan de väl blev nedskrivna liksom breven har omarbetats så mycket är att de var i bruk i en situation där tiden inte tog slut ens efter ytterligare några decennier.

Svaret på varför kyrkan alltmer fick ett behov av konsolidering genom uppsättandet av ”hustavlor” och regler för familjebildning, handel och förhållandet till samhället i stort som smått, är att tiden inte tog slut.

Den stora domstolsscenen blev inte verklighet, människor delades inte upp i goda och onda, troende och otroende, rena och orena, får och getter. Det blev ingen apokalyps, och ingen andra parusi, ingen andra återkomst för Jesus som domare. Inga tecken i form av jordbävningar, upplopp, krig och naturkatastrofer.

Det som Jesus smärtsamt och genom att dra sig undan för att be, insåg när han såg och hörde vad som hände med Johannes döparen, har blivit facit för världshistorien. Den mästare som Jesus följde och sedan skulle lämna utgick ju från att människor var som *ormars barn*, och Johannes döpte därför till omvändelse. Detta gjorde Johannes i likhet med många andra som var övertygade om att de levde i de yttersta dagarna, och om att tiden snart skulle ta slut. Men tiden tog inte slut när Johannes blev avrättad. Jesus såg också detta, och insåg efterhand därför att världen skulle bestå, och att hans uppdrag var betydligt svårare än att skrämja och hota, men att han precis som Johannes skulle utsättas för tortyr och skam och avrättning.

Jesus är mitt ibland oss, för han har kommit hit. Och han har alltid varit mitt ibland människor. Jesus är närvarande i Ande och Sanning, inte på ”himmelens skyar” utan i vardagsrutiner, stillhet, glädje och ”goda gärningar” som människor ska se, och enligt Jesus lovsjunga och tacka Gud för.

Del 2: Församlingsinstruktionen

Ramen för vårt samtal om Jesus är förtroendevaldas och anställdas gemensamma arbete med församlingsinstruktionerna i Göteborgs stift. Och det kan ju, om det tolkas bokstavligt, upplevas motsägelsefullt, att pressa in Jesus i församlingsinstruktionen.

Församlingsinstruktionen har också kommit för att stanna. Den har flera ändamål: Redan processen med församlingsinstruktionen och arbetsgemenskapen kring den ingjuter hopp.

Den fungerar som en identitetsmarkör för församlingen: Det här vill vi, det här tror vi, ungefär. Den ska därför vara tillgänglig för alla människor och samhällsaktörer som vill veta vad församlingen står för och hoppas på. Församlingsinstruktionen fungerar dessutom som ett styrdokument. Som bas kan den användas när vi i olika sammanhang står inför dilemmor och vägval. Förhoppningen är att förtroendevalda och anställda då med hjälp av församlingsinstruktionen, som en sorts kompass, ska se vilken väg som ska tas, vilken kurs vi ska ta ut, på stormiga hav och oroliga vatten, och inte minst när alla vindar har mojnät!

Dessutom, och just genom att församlingsinstruktionen är ett styrdokument som förankras med ett flertal fästpunkter i kyrkbåten, ska den användas för tillsynen av allt som äger rum och sägs i församlingen. Den tillsyn som enligt kyrkoordningen inte bara biskopen har ett uppdrag att utföra utan varje kyrkoherde. Och det om något kräver integritet.

Nu till ett samband. Sambandet mellan Församlingsinstruktionen och Jesus, som är rätt så klart.

I kyrkoordningen står det att församlingen ska fira gudstjänst, bedriva undervisning, utöva diakoni och mission. Dessa fyra moment, som ofta kallas för dimensioner i en församlingsarbete, eller perspektiv på allt i församlingen, ska genomsyra livet i församlingen. Så brukar saken framställas och utmärkande för de flesta dokument inom Svenska kyrkan är just detta att när gudstjänst, undervisning, diakoni och mission nämns, läggs det stor vikt vid att inte skilja dem åt, för de är inte, som det framhålls med emfas, *olika verksamheter*. Stor vikt läggs vid att understryka att när det ena sker, sker samtidigt det andra.

Ett flertal församlingar lägger dessutom energi på att redogöra för hur dessa s k perspektiv förhåller sig till varandra, vilket ibland tänjer metaforen *perspektiv* en aning. Att gudstjänst kommer först i kyrkoordningens upprädningsordning är ingen tillfällighet eftersom gudstjänstlivet är centralt i Svenska kyrkan. Navet, eller kärnan, eller källan, eller växt- och rast- och mötesplatsen, är andra vanligt förekommande uttryck för *gudstjänst*.

Inom parentes sagt: Det kan bli oreflekterat och onödigt svårt om vi slentrianmässigt utgår från att ordningsföljden de fyra perspektiven nämns på också ska vara en manual för annat. Varje gång vi talar om ett centrum talar vi ju indirekt också om en periferi. Empirin visar troligtvis snarare att trons liv på Jesus visar sig i diakoni, som leder till att människor frågar

om tron, och då öppnar sig för undervisning och därefter väljer att fira gudstjänst och i gudstjänstgemenskapen missioneras ut. Alltså diakoni, som väcker frågor om tron, undervisning, som öppnar längtan till mer, gudstjänst och mission – en ordningsföljd som påminner om evangeliernas bild av Jesus som botar döva, blinda, lama och människor av onda andar besatta, och sedan undervisar om det rike som växer fram när de 70 lärjungarna går in i denna uppgift, ber och lovsjunger himmelens skapare, och välsignar och sänder iväg både dem som tror och tvivlar på honom, med orden: ”Jag är med er alla dagar, intill tidens slut”, som, inom parentes sagt, är ett tillägg hos Matteus.

Ett av sambanden mellan Jesus och Församlingsinstruktionen är således att de fyra perspektiv som kyrkoordningen säger att församlingen ska ha, motsvarar just de fyra saker som Jesus gör enligt evangelierna och breven: Diakoni, undervisning, gudstjänst och mission.

Ett annat samband mellan Jesus och Församlingsinstruktionen träder fram när vi går från pedagogikens *hur* till livsåskådningsfrågan *varför*. På frågan vad Kyrkoordningen skriver om församlingens *hur* har vi svaret i *Den grundläggande uppgiften*: Gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. På frågan varför vi överhuvudtaget ska syssla med detta är svaret, enligt Andra avdelningen, huvudrubriken Församlingarna, i Inledning, sidan 6:

* Syftet med församlingen är att människor ska komma till tro på Kristus.

Detta är det första som sägs om syftet med församlingen, att människor ska komma till tro på Kristus. I samma mening står det att människor ska leva i tro.

Tro och liv i Kristus – är det första. Och där kan vi egentligen sätta punkt, för resten är en utbrodering av det här. Det fortsatta svaret på varför vi ska fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva diakoni och mission, är nämligen att ”en kristen gemenskap” ska ”skapas och fördjupas”.

Syftet kröns av formuleringen: ”Guds rike ska utbredas och skapelsen återupprättas.”

Ett tredje samband mellan Jesus och Församlingsinstruktionen framgår här i kröningen av syftet med församlingen genom sammanfattningen att Guds rike ska utbredas. För verbet *utbredas* innebär att det ska bredas ut från det som har påbörjats, inte att det ska komma sedan, eller komma från andra sidan, eller komma först på andra sidan. Det rike som Jesus har

kommit med ska utbredas härifrån, det är syftet med församlingen. Jesus är vete- och senapskornet. Församlingen är vetefältet och senapstrådet.

Det rike som utbredds är det rike som Jesus satt i rullning genom:

- Hälsovård för kvinnor, barn och män. Meningsgivande samtal med terapi i dialogform för stigmatiserade människor som genom Guds Ande får ett riktigt och sant liv.

Det rike som utbredds är det rike som Jesus satt i rullning genom:

- Svidande kritik av renhetsföreskrifter och tillhörande vidskeplig synduppfattning, genom piskhårt bannande av brännofferkulten i templet och religionsekonomism. (Inom parentes: Detta är något vi kan fundera över när vi frestas att lägga för mycket intellektuell energi på att resonera över *var* syndabekännelser ska placeras i gudstjänsten, och *hur* syndabekännelser ska formuleras för att vara ”relevanta”.)

Det rike som utbredds är det rike som Jesus satt i rullning genom:

- Varm och inkluderande måltidsgemenskap som går utöver bordskanten, till fälten och bergen, tillsammans med dem som har andra krukor och tungomål.

Det rike som utbredds är det rike som Jesus satt i rullning genom:

- Att öppna alternativa rum där kärlek råder och förtryckande gränsdragningar mellan människor inte ges utrymme. Ja, Guds rike bygger hus med rum av frizoner som inte är någon enskild grupps bekvämlighetszon.

Denna tro på Kristus, ja detta liv i tro, inte bara skapar utan fördjupar också den kristna gemenskapen när Guds kärleksrike utbredds, och hoppet om skapelsens återupprättande förverkligas mer och mer.

Oförtröttsamt återupprättas skapelsen i varje del: luft och vatten, djur och växter, hav och land, natur och kultur, samhällen och identiteter, nutid och därför framtid och evighet.

Del 3: Tro, hopp och kärlek

För mig betyder tro på Jesus Kristus och livet i tro i första hand ett liv i gemenskap och hopp. Och som jag sade i en intervju som publicerats i nr 4/2014, i *frontview magazine*, med underrubriken *En tidning om livet vid älven i Göteborg*:

”Hoppet måste alltid vara större än prognosen. Det gäller även i ett större perspektiv. Hoppet måste alltid vara större än den politiska analysen – annars går vi under. Vi lever i en tid som är föränderlig och på många sätt farlig. Alla sammanhang som vi upplever ger hopp är viktiga. Det är egentligen inte vad du tror på utan vad du hoppas på som är avgörande. Människor kan förändra väldigt mycket när vi hoppas, men om vi inte hoppas, förändrar vi ingenting.” Så långt citat från *frontview magazine*.

Avslutningsvis: Jag tror att många människor nynnar en sång om befrielse inom sig. Jag själv nynnar en psalm, och det är psalm 253 i den Svenska psalmboken. Den första versens ord, är själens bön till Kristus, om ”den tro som sorgerna betvingar, som lyfter oss till ljus och ro”. Den andra versen är gemenskapens bön till Herren Kristus, ”giv oss...av det hopp som missmod icke hinner, som skådar utur tårar opp och därför styrka vinner, som ej, hur stjärnlös natten står, till ängslig bävan bliver, men drömmer om det jubelår som evig sällhet giver.”

Helt följdriktigt (1 Korinthierbrevet 13: 13) är därför den tredje versen en bön om kärlek, att få bli som Kristus, ja en bön om den kärlek ”som aldrig vänder åter, som, fastän ständigt gäckad, dock sig ej förtröttas låter. Att få bli som du, Kristus!

- *Herren är mitt ibland oss*
- *I hans namn vill vi be.*

Amen